

Esbeekse emigratie naar Wisconsin in 1863

door Jan van Helvoirt

Emigreren blijkt weer in te zijn. In de eerste elf maanden van het jaar 2006 verliet een recordaantal Nederlanders het land. Liefst 120 duizend Nederlanders hielden het hier voor gezien. De verwachting is dat het aantal emigranten in 2007 nog zal toenemen. Begin jaren '50 van de vorige eeuw werd er vanuit de N.C.B. propaganda gemaakt voor emigratie naar o.a. Frankrijk en Brazilië om daar te gaan boeren. Mijn vader bezocht samen met zijn zwager enkele bijeenkomsten in het Diessense patronaat, georganiseerd door de Beekse landbouwdeskundige ir. Van Meel. Beide echtgenotes hielden de sprong in het diepe gelukkig tegen!

Vanaf 1840 kwam er ook een enorme emigratiegolf naar Amerika op gang. Het 'nieuwe land lonkte' en tussen 1840 en 1940 zijn ongeveer een kwart miljoen Nederlanders naar Noord-Amerika vertrokken. Bijna elke Nederlander heeft nu wel ergens een ver familielid in Amerika. Om ze snel op te sporen is vaak lastiger. Mijn moeder had vaak van haar vader gehoord dat 'enkele familieleden vroeger waren geëmigreerd'. Een nicht van mijn moeder, Zr. Chantal van de Laar, wist zelfs de achternaam uit de 'oral history' te noemen: Van Handel. Ook wist ze eraan toe te voegen, dat na enige tijd een fikse erfenis (fl 11.000,-) naar Holland was teruggevloeid. En dat telt natuurlijk!

Over Nederlandse emigranten naar Noord-Amerika is vooral recentelijk vrij veel geschreven. Esbeek en Hilvarenbeek worden hierin tot nog toe niet genoemd. Maar daar komt nu verandering in. Antonetta van Handel werd in Hilvarenbeek geboren op 24 februari 1824 en aldaar in de kerk gedoopt. Twee en vijftig jaar later zou zij begraven worden in het verre Wisconsin in Noord-Amerika. De plaats waar zij op 8 juli 1876 stierf was Little Chute. Petronella Weygerde, opgegroeid op de Esbeekse Tulderhoeve, stierf op 30 augustus 1872 in hetzelfde plaatsje in Wisconsin. Tot in de 18^e eeuw was het gebied in Franse handen en die gaven het de naam 'La Chute' vanwege een waterval in de Fox River. Later werd het Engels gebied en op 29 mei 1848 werd Wisconsin, afgeleid van het Indiaanse woord dat 'plaats waar wij wonen' betekent, de 30^e staat van de Verenigde Staten.

Van Hilvarenbeek naar het 'Molenhuis' in Vessem

Het kinderrijke gezin van Judocus Matthijs van Handel en Joanna Maria Verstegen boerde in Gemert. Judocus was de zoon van Matthias Adriaens van Handel en Joanna Maria Joost Manders en in Gemert gedoopt op 8 juni 1774. Op 24 jarige leeftijd was hij getrouwd met de 22 jarige bruid Joanna Maria Verstegen. Zij werd op 2 oktober 1776 te Zeeland gedoopt als dochter van Josephus Janse Verstegen en Catharina Godefridus Verhofstadt. In Gemert werden 12 kinderen geboren: Anna, Gijsbertus, Johannes, Maria, Catharina, Matthias, Cornelia, Josephus, Matthijs, Ardina, Cornelia en Arnoldus.

Het gezin verhuisde in 1822 naar Hilvarenbeek en ging wonen en boeren op de pachtboerderij bij kasteel Groenendaal. Hier werd op 24 februari 1824 het 13^e kind geboren: de reeds genoemde Antonetta. In hetzelfde jaar, op 23 juni, trouwde de oudste dochter Anna Maria met Johannes (Jan) van de Laar. Hij was ook afkomstig uit Gemert en was aldaar op 30 juni 1786 gedoopt. Deze 38 jarige bruidegom, hij had zijn priester studie niet afgemaakt, was de overgrootvader van mijn moeder. Anna en Jan gingen boeren op een van de pachtboerderijen (er waren er toen nog drie) van Tulder. Adriaen Weygerde woonde op de grote Tulderhoeve en was ook eigenaar van geheel Tulder, dat voorheen eeuwenlang eigendom was geweest van de Norbertijnen uit Averbode.

De tweede oudste broer van Anna kwam blijkbaar ook geregeld op de Tulderhoeve en had wel een oogje op de dochter van de Weygerde. Op 28 jarige leeftijd trouwde Johannes van

Handel met Petronella Weygerde in de Beekse kerk. Het was 21 november 1830. Maar over dit gezin straks meer, want zij zouden Esbeek uiteindelijk verruilen voor Little Chute.

Rechts boerderij/herberg 'Het Molenhuis' in het centrum van Vessem, vanwaar midden 19^e eeuw een aantal Van Handels naar Wisconsin vertrokken (uit: Ons Vessem 1889-1979. Anneke van Rijswijk-Huijbers).

Vertrek vanuit Vessem naar Wisconsin in 1851

Het grote gezin van Judocus van Handel en Joanna Verstegen hadden het na ruim tien jaar in Beek wel gezien en vertrokken naar Vessem: twee jaar voordat Jacques Joseph Majoie kasteel Groenendaal kocht. Op 10 oktober 1835 verhuurde Jacobus Tasset zijn grote hoeve in de dorpskom van Vessem aan wed. Joanna Verstegen.¹ Haar man Judocus was inmiddels overleden maar gelukkig had zij nog voldoende kinderen thuis om de hoeve met 33 percelen te bewerken. Later werd de boerderij/herberg het 'Molenhuis' genoemd en stond op de hoek tussen de 'Gouden Leeuw' en herberg/garage Van de Ven-Van Helvoirt.

In 1851 vertrokken vanuit deze boerderij in Vessem een van de eerste emigranten uit de Kempen naar Noord-Amerika. Het waren de 41 jarige bouwman Josephus van Handel en zijn vijf jaar jongere ook nog ongehuwde zus Ardina, die geboren was op 22 januari 1815 in Gemert. Op 10 april 1851 waagden zij de grote stap en reisden aan boord van de 'Mosambique'.² Maar zij waren dat jaar niet de enigen. Niet minder dan 1110 Nederlanders emigreerden toen.

Nadat broer en zus Van Handel in 's-Hertogenbosch waren aangekomen, gingen ze mogelijk met de trekschuit naar Rotterdam. Vandaar scheepte men in op de eerder genoemde Nederlandse (driemaster) bark. In feite werden de eerste landverhuizers met vrachtschepen als 'retourladingen' voor graan, tabak en katoen naar Amerika gebracht. De overtocht was een indrukwekkende ervaring. Met deze zeilschepen duurde de tocht gemiddeld 30 dagen met uitschieters naar 60 dagen. In 1873 begon de N.A.S.M. (de latere Holland-Amerika lijn) een geregelde afvaart per stoomschip uit Rotterdam. De reis duurde nu nog 'slechts' 12 dagen. De Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart Maatschappij werd spottend maar veelal onterecht

¹ Met dank aan Bart Beex, Bladel.

² Mededeling Willem Keeris d.m.v. e-mail d.d. 25-4-2007.

ook wel genoemd: 'Neemt Alle Schurken Mee'. Nadat de Van Handels in New York in Castle Garden op de zuidpunt van Manhattan aan wal waren aangekomen, stond er nog een lange reis voor de boeg over land en water. Ze wilden namelijk naar de pas gevormde staat Wisconsin (29 mei 1848), naar het kleine plaatsje Little Chute. Vanaf New York ging de reis een gedeelte met de trein, waarna per boot Buffalo werd bereikt. Met een stoomboot stak men de Great Lakes over. Daarna werd de reis van 30 miles per ossenkar vanaf Green Bay voortgezet tot Little Chute. Joseph van Handel trouwde op 20 november 1855 overzee met de Udense Mary van den Heuvel.³

Pater Van den Broek was gangmaker

Josephus en Ardina waren beiden geboortig van Gemert en hadden daar nog veel neven en nichten wonen. Gemert was een echt textieldorp. Het perspectief in de textielnijverheid als huisindustrie verslechterde. Ook trof de economische crisis van die jaren de landbouw, waarvan de oorzaak onder andere te vinden was in de beruchte aardappelziekte. De overbevolking in Zuid-Nederland was groot. Doch niet de bevolkingsdruk of extreme armoede lagen ten grondslag aan de emigratie. Het motief was: verlangen naar een beter bestaan. Of was het de wens om verslechtering te voorkomen, die de Brabanders aanzette tot vertrek? In elk geval moeten bovengenoemde broer en zus vanuit de familie in Gemert het idee opgedaan hebben om ook te gaan emigreren. De beide Van Handels werden aangeduid als 'minge goed'. Dat wil niet zeggen dat ze volstrekt armoedig waren, want velen verkochten voor hun vertrek nog hun huis met eventueel hun gronden. Mogelijk waren zij ook 'verkenner' voor hun burens.⁴ Nicolaas Roosen vertrok immers kort daarna met zijn zonen Woutheris en Hendrik. De Nederlandse regering vormde geen belemmering voor de landverhuizers. Integendeel: na overlegging van een uittreksel van het geboorteregister kreeg men de reisdocumenten. Zo kon de overheid ook precies 'de uittocht' bijhouden.

Het eerste zeilschip met 50 emigranten vertrok op 24 september 1846; het waren allen gereformeerden onder leiding van dominee Albertus van Raalte. De Dominicaan pater Theodorus van den Broek was echter al sinds 1834 missiewerk aan het verrichten onder de plaatselijke Indianen aan de Fox River in het latere Wisconsin. Het waren de Menominee Indianen die de pater aan zich wist te binden. Hij bouwde voor hen een kerkje en zelfs een schooltje. Zij hielden zich in leven met jagen, vissen en het oogsten van wilde rijst. Toen pater Van den Broek zijn Indiaanse parochianen verloor, omdat zij door de overheid werden gedwongen te vertrekken, (in 1854 kregen ze definitief een reservaat in het noorden) bedacht hij een manier om de lege kerkbanken weer te vullen.

Hij ging terug naar Nederland en schreef een brochure vol met prachtige verhalen over emigratie en liet die onder katholieken in Nederland verspreiden. Het land kostte drie gulden per *acre* (4047 m²) en er konden wel 400 gezinnen terecht. Ook wilde hij er een klooster en een seminarie stichten. Wisconsin kreeg wel even een slechte naam door de dramatische scheepsramp in 1847 vlak voor de haven van Sheboygan. Zeilschip de *Phoenix* verloor 125 passagiers.⁵

Maar zijn plan werkte. In maart 1848 voeren drie zeilschepen uit met katholieken uit Oost-Brabant. Op 14 maart vertrok de *Libra* met 83 Nederlandse emigranten vanuit Rotterdam. De *America* voer op 26 maart de haven van Hellevoetsluis uit met 94 emigranten. De meesten uit de Brabantse Peel. Op dezelfde dag vertrok uit dezelfde haven het zeilschip de *Maria Magdalena* met pater Van den Broek zelf en 142 opvarenden. Toen ook vertrok de Oirschotse stoelenmaker Cornelis Teurlinx. Hij kwam echter reeds in 1858 terug en stichtte in Oirschot

³ Info vanuit Noord-Amerika.

⁴ Met dank aan Jo van de Biggelaar, Wintelre.

⁵ Dr. H. van Stekelenburg. Landverhuizing als regionaal verschijnsel. 1820-1880.

een bedrijf dat nu nog steeds ‘Amerikaanse’ stoelen fabriceert. Pater Van den Broek stierf in 1851 in Little Chute.

Johannes Verstegen kwam naar Little Chute

Op 22 mei 1849 vertrok de als ‘welgesteld’ te boek staande, ongehuwde landbouwer Johannes Verstegen (30 jaar) vanuit het plaatsje Zeeland naar Little Chute, kennelijk om poolshoogte te komen nemen. Later zou hij trouwen met Ardina van Handel. Nadat hij in New York aangekomen was volgde hij met de boot de route naar het Michiganmeer en landde in Green Bay. Onderweg ondervond hij veel problemen met passagegelden, overboekte schepen en onvoorzien oponthoud.

De hooggestemde verwachtingen werden bovendien zwaar teleurgesteld toen hij op de plaats van bestemming aankwam. Little Chute was afgelegen, de grond was arm en nog vol bomen en er was nauwelijks een huis te bekennen. Toch hadden de eersten die aan wal waren gekomen voorbereidingen getroffen. Ze bouwden blokhutten van vijf bij tien meter met een bladerdak en trokken in hutten die Indianen daar hadden neergezet. Vervolgens kerfden ze tekens in de bomen zodat er verbindingroutes ontstonden tussen de landingsplaats en Hollandtown.

In 1850 vertrok zijn broer Arnoldus (29 jaar) met zijn vrouw, zijn vier kinderen en zijn tante met man en kinderen, waarna zijn vader spoedig volgde. De familie had de kapitale som van 7000 gulden meegenomen. Vanaf 1850 schreef deze Arnold brieven naar Nederland, waarvan er 15 bewaard zijn. Op 12 augustus schreef hij zijn eerste brief waarin hij vertelde dat hij bij zijn broer Johannes meteen aan de slag moest om een huis mee te bouwen. Ook bebouwden ze samen het land en zorgden gezamenlijk voor de omheining.

Verder berichtte hij dat de Burgeroorlog in april 1861 was uitgebroken: *zij zijn hier al druk aan het vechten, maar het is ver genoeg hier vandaan en zij vragen alleen maar vrijwilligers.* Ook liet hij doorschemeren dat zij aan de kant van de noordelingen stonden en zich al vrij snel identificeerden met de Yankees. In september 1861 meldde zich de eerste golf vrijwilligers aan. En in 1862 namen uit Little Chute 40 Hollanders dienst onder president Lincoln. Uit de omringende ‘Hollandse dorpen’ kwamen liefst 400 Hollandse jongens opdraven.

Ardina van Handel zou de watermolen niet erven, na de dood van haar man Johannes Verstegen in 1870.
(uit: Little Chute. A century of progress 1899-1999).

Ardina van Handel erfde molen niet

Nadat Beekse Ardina van Handel in 1851 in Little Chute gearriveerd was, trouwde ze in hetzelfde jaar met bovengenoemde Johannes Verstegen uit Zeeland. In 1862 richtten zij samen met broer en zwager Arnoldus de 'Zeeland Grist Mill' op, de eerste watermolen aan de oevers van de Fox River. Ardina kende het functioneren van een watermolen uiteraard goed. Haar broer Johannes van Handel was immers gehuwd met de Esbeekse Petronella Weygerde, dochter van Adriaen Weygerde en Adriana van der Steen. Haar grootvader was Adriaan Huygens, de laatste molenaar op de Rovertse watermolen.

Een jaar later bouwden beide broers de eerste draaibrug over de rivierarm. Op 22 oktober 1870 stierf Johannes Verstegen. Zijn vrouw Ardina erfde een gigantisch vermogen. Maar omdat het echtpaar geen kinderen had, kreeg zij niets van de watermolen: die moest blijkbaar in de lijn van de Verstegens worden doorgeërfd. Toen ontstond er grote onenigheid in de familie: Ardina liet op haar beurt haar hele erfenis, na haar dood op 14 mei 1884, na aan haar familie Van Handel. Zodoende viel een gedeelte van de Amerikaanse erfenis ten deel aan Jan van de Laar; mijn bet-overgrootvader van moeders kant.

Blijkbaar werden de verhalen en brieven uit Amerika bij de achtergebleven familieleden goed ontvangen. Op 18 maart 1854 vertrok Arnoldus van Handel. Vlak voordat hij aan boord stapte, was hij eerst in een ander bootje gestapt: hij trouwde op 17 februari met Wilhelmina van Esch. Ze vertrokken samen vanuit haar woonplaats Oerle en reisden aan boord van de 'Ann Washburn'.

Arnold van Handel woonde een aantal jaren bij kasteel Groenendaal en trouwde met Wilhelmina van Esch. In 1854 vertrokken zij naar Little Chute (uit: Little Chute. A century of progress. 1899-1999)

Een jaar eerder was zijn jongste zuster Antonetta, op 24 februari 1824 geboren bij kasteel Groenendaal in Hilvarenbeek, reeds afgereisd naar Little Chute. Daar leerde zij emigrant Henry Hammen kennen, die op 24 oktober 1819 in St. Anthonis was geboren. Hij was overgekomen in de winter van 1849: *he came to America alone carrying all of his possessions on his back.*⁶ De tocht van Milwaukee naar Little Chute legde hij helemaal alleen te voet af. Na zijn huwelijk op 28 februari 1855 met Antonetta van Handel kocht hij voortvarend veel gronden op en werd de rijkste boer in de gemeente. Hun huis in Main Street staat er nog steeds. Ook wonen er nog steeds veel nakomelingen van Antonetta en Henry.

's HERTOGENBOSCH, 18 Maart. — Ruim 200 landverhuizers naar Noord-Amerika, de meeste uit Uden, Volkel, Mil en Boekel en ook 2 uit Vegchel, gingen heden middernacht in laatstgem. plaats scheep en kwamen ten 5 ure des morgens alhier zingende aan. Zij vervolgden onmiddellijk hunne reis per stoomboot naar Rotterdam, om aldaar te worden ingescheept per stoomboot op Engeland, zullende zij uit de haven van Liverpool de groote reis aanvaarden; 2 van hen zijn vroeger reeds in Amerika geweest; zij zijn in het najaar van 1852 overgekomen, alleen om hunne vrienden aan te raden hun vaderland te verlaten.

uit: Weekblad voor de stad en het Kanton Grave, 2 april 1853

Catharina en Arnoldus konden niet achter blijven

Uit het gezin van Judocus van Handel en Joanna Verstegen vertrokken nog twee kinderen naar het verre Amerika. Allereerst was er dus de reeds genoemde jongste op een na: Arnoldus van Handel. Die was met de *Beerse bouwmeid* Wilhelmina van Esch gehuwd. Kort daarna vertrokken ze samen in 1854 naar Little Chute. Hij stierf op 1 september 1884 in dat plaatsje en zij op 22 april 1896 te Town of Freedom in Wisconsin.

Dan hadden we ook nog Catharina, die op 16 april 1836 op 29 jarige leeftijd in Vessem was gehuwd met Walterus Tijssen. Die overleed reeds op maandag 28 augustus 1854. In 1863 vertrok de weduwe vanuit Bladel met twee kinderen, Jan en Joseph Tijssen, naar Little Chute. De 'Staat van Landverhuizers' geeft de volgende gegevens van Catharina:

beroep	-landbouwster
geslacht	-vrouwelijk
leeftijd	-56 jaren
godsdienstige gezindheid	-Rooms Katholiek
klasse van gegoedheid	-mingegoed
hoofdelijke omslag	-ja
belasting	-2 ^e klasse
aantal vrouw(en)	---
aantal kind(eren)	-2
reden van vertrek	-uitzigt tot beter bestaan
bestemming	-Wes-Cousin, Noord Amerika
jaar van vertrek	-1863
provincie	-Noord Brabant
gemeente	-Bladel

⁶ L. J. Van Eperen. Little Chute. A century of progress 1899-1999. Little Chute 1999.

Plaats van de Tulderhoeve, waar Petronella Weygerde opgroeide en een groot gezin van 12 kinderen kreeg. Later werden er in Bladel nog twee kinderen geboren, voordat men naar Little Chute vertrok in 1863.

Esbeeks gezin emigreerde in 1863

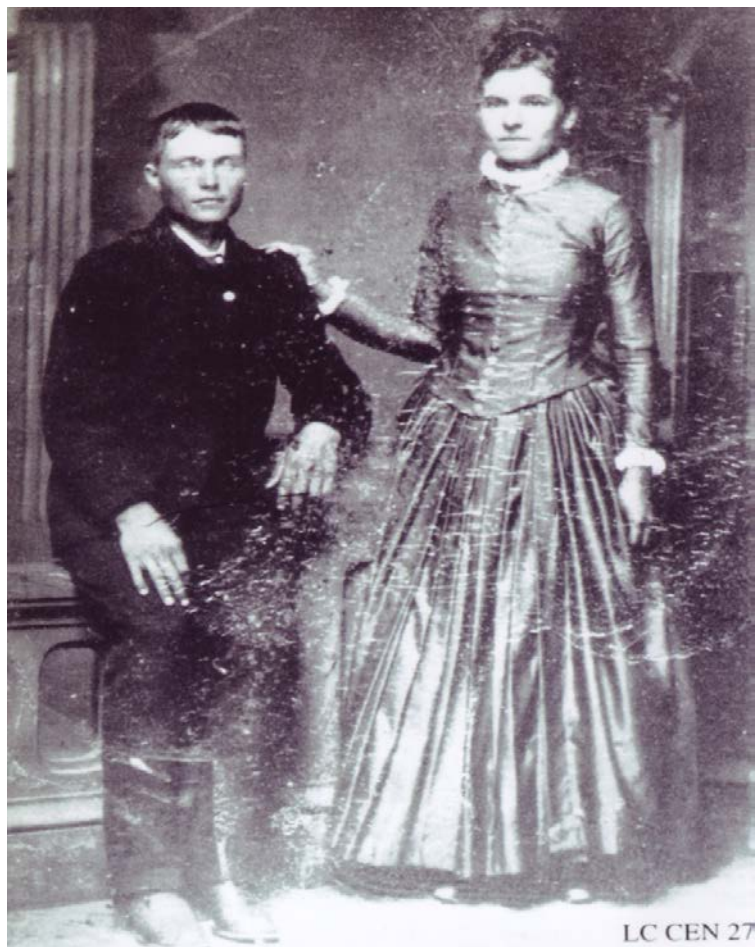
Op 20 mei 1862 werd door de Amerikaanse overheid de 'Homestead Act' aangenomen, waardoor de immigratie naar het platteland nog meer werd bevorderd. Immers: gezinshoofden en particulieren boven de 21 jaar kregen gratis 160 acres land als ze die vijf jaren bewoond en bewerkt hadden. Wisconsin was ook geen slechte keuze. De grond was redelijk vruchtbaar, terwijl natuurrampen uitbleven. In dit tamelijk vlakke land kon een katholieke Hollandse enclave uitgroeien. Toch waren er een aantal gezinnen in Little Chute aanvankelijk ontevreden over de verdeling van het land. En onder leiding van de Franciscan Adrianus Dominicus Godthardt stichtten acht gezinnen in 1848 op enige afstand een tweede kolonie: Franciscus Bosch. Later werd dat het huidige Hollandtown. De Franciscan was overigens niet erg te spreken over zijn 'volgelingen': *ik had alle Noordbrabantsche boeren bij mij en dat volk was lomp, eigenzinnig en baatzuchtig. Zij brachten niets voor mijn onderhoud bij, ook niet degeen die geld hadden en zij verkozen ook niet voor mij te werken.*

Op 15 april 1863 vertrok het Esbeekse gezin van Johannes van Handel en Petronella Weygerde naar Little Chute. Johannes was op 9 oktober 1802 in Gemert geboren en had een groot gedeelte van zijn jeugd jaren doorgebracht op de boerderij bij kasteel Groenendaal. Op 21 november 1830 was hij in Beek in het huwelijk getreden met de Esbeekse Petronella Weygerde van de Tulderhoeve. Petronella was gedoopt in Weelde, de bewoners van de Tulderhoeve kozen vaak voor Weelde in plaats van Hilvarenbeek, op zaterdag 23 februari 1805.⁷ Zij was de dochter van Adriaan Weygerde en Adriana van der Steen. Haar moeder stierf op 20 augustus 1814 en Adriaan trouwde nu met de dochter van Arnoldus Swagemakers, Catharina genaamd. Adriaan Weygerde had de Tulderhoeve van zijn latere schoonvader gekocht voor 5000 gulden. De verkoop vond plaats op 18 februari 1794. De

⁷ Mededeling Marc Vermeeren (Poppel).

broer van Petronella heette Anthony. Hij was boer en *zeeffmaker* en hij bleef op de Tulderhoeve wonen.

In de periode dat Johannes met Petronella op de Tulderhoeve boerde, werd die omgeving door de douane goed in de gaten gehouden in verband met de smokkelarij. In de nacht van zeven op acht april 1840 werd er op verzoek van de linie-controleur zelfs gewaakt. 's Morgens vroeg meenden de commiezen beet te hebben: een onbekende man voerde *een ligt vos ruinpaard, zijnde een veulen* naar de hoeve van Johannes van Handel. Het paard werd in beslag genomen, maar de smokkelaar vluchtte. Maar Van Handel maakte zich meester van het paard, waarbij de commies mishandeld werd. Pas in augustus kwam Van Handel voor het gerecht en hij werd vrijgesproken. Ook kreeg hij de opbrengst van de verkoop van het paard: f 88,- en de rente.⁸

Antoniet van Handel was de jongste in het gezin en geboren in Hilvarenbeek. Zij trouwde met Henry Hammen in 1855. (foto uit 1860 bij e-mail door Robin Dekker te Little Chute).

Het gezin Van Handel-Weygerde kreeg twaalf kinderen. De jongste vijf, Francisca, Maria Anna, Antonetta, Antonij en Arnoldina stierven allen erg jong voor hun eerste levensjaar in Esbeek.⁹ Nadat het gezin enige jaren in Bladel had gewoond, waar nog twee kinderen werden geboren, vertrok men met zes kinderen op 15 april 1863 naar Little Chute. De kinderen die meegingen heetten: Adriaan, Francisca, Arnoldus, Johanna, Matthijs en Godefridus. In Amerika huwden zij Hollandse emigranten: Verkuylen, Van Hoof, Glaudemans, Everts en

⁸ Jef van Gils. Hilvarenbeek onder de koningen. Een Kempisch dorp in de 19^e eeuw. blz. 198.

⁹ Mededeling Willem Keeris (Zeeland) bij brief. Tevens dank aan hem voor de correcties en enkele foto's.

Delronge, die uit België kwam. De tweede oudste zoon, Justinus genaamd, vertrok alleen later. Hij vertrok in oktober 1865 en huwde Gertude Hubers. Petronella Weygerde stierf in 1872 en werd aldaar op het 'puur Hollandse kerkhof' begraven.

Indianen moesten het veld ruimen

Na 1893 nam de emigrantenstroom geleidelijk af. Het bebouwbare land in Amerika was op. En de omvang van de landbouwbedrijven werd kleiner. Het voormalige land van de ontelbare indianenstammen was verdeeld onder de kolonisten. Die eerste kolonisten rond 1850 konden in de wekelijkse preek de voor ons nu onvoorstelbare woorden aanhoren: *Gij hebt verdreven uit Sioumland voor uw uitverkoren volk al de heidenen van de Siouxstammen en hun koningen, Hoofd Gele Rook, Hoofd Zittende Stier, Hoofd Wild Paard en Hoofd Inkpadutah, de zoon van de duivel zelf.*

De gewone kolonist had zelf ook geen hoge pet op van de autochtone bevolking, blijktens een brief die de protestante H.J. te Selle (geboren te Winterswijk) in juli 1878 schreef: *de indianen zijn koperkleurig of roodhuiden zoo men ze meestal noemt. En leven van jagen, vissen en roven. Huizen hebben zij niet maar leven in hutten van boombast. Er zijn verschijde stammen die elk een byzondere naam dragen. Den enen stam is zeer vijandig op de andere zoo dat zij onderling gedurig oorlogen zoodat het geweldig verminderd. Ons Goeverment heeft altijd zijne soldaten waar de indianen zich het meest ophouden om de blanken en de nieuwe zettters te beschermen want zomtjids roven en moorden zij geweldig. Haar grootste rijkdom bestaat uit paard, hond en boog. Vrouwen of mannen kan men nauwelijks van elkaar onderscheiden. Haar klederen zijn hetzelfde en de mannen hebben geen baard. Om geld geven zij niet als zij maar jenever en tabak kunnen krijgen.*

Behalve bovengenoemde Indianen troffen de emigranten verschillende vreemde talen aan. Men kwam terecht in een mengelmoes van Frans, Duits, Engels en een aantal Nederlandse dialecten.

Justinus van Handel met zijn gezin in Little Chute. Hij stierf daar in 1906. Hij groeide op in Esbeek op de Tulderhoeve, waar hij op 9 december 1832 werd geboren als zoon van Petronella Weygerde en Johannes van Handel. Naast hem zijn zijn vrouw Gertruda Hubers uit Oploo. (uit: Little Chute. A century of progress 1899-1999).

Natuurlijk zagen de Brabanders nog meer verschillen tussen het nieuwe en het oude land. In plaats van heide, zag men oerbos alom. Men kreeg te maken met lange koude winters en korte warme zomers. Bovendien kwam de technische vooruitgang in een stroomversnelling terecht. Veel dingen waren echter ook gelijk gebleven. De familieband was erg sterk en de band met

de kerk was groot. De bedrijven waren net als in Nederland gemengd. Bovendien had men hetzelfde vee en verbouwde men nagenoeg dezelfde gewassen.

Vierde generatie kijkt terug

Nu bij de huidige nakomelingen van de eerste kolonisten de sporen naar Nederland bijna zijn uitgewist, wordt de drang naar kennis naar dat verleden natuurlijk steeds groter. Hoewel de Hollandse kolonies erg hechtten aan tradities probeerde men de Engelse taal zo snel mogelijk onder de knie te krijgen. Het 'Yankee-Dutch' werd veroordeeld als onbeschaafd. Omstreeks 1920 is de Nederlandse taal in Little Chute zo goed als verdwenen. Nederlandse familienamen blijven natuurlijk, soms met een kleine wijziging in de schrijfwijze, overeind.

In 1999 kwam in het stadje Little Chute een herdenkingsboek uit: 'Little Chute. A Century of progress. 1899-1999'. Het boek wemelt van de Hollandse namen: Arts, De Bruin, Coenen, Derks, Gerrits, Huibers, Jansen, Kobussen, Lamers, Peeters, Rooyakkers, Spierings, Verkuilen, Van Handel en Vosters. Het boek werd opgestuurd door Mrs. Jane Vanden Heuvel, nakomeling van Petronella Weygerde uit Esbeek.

Sinds 1988 viert men in het stadje jaarlijks in het eerste weekend van juni een groot 'Cheese Festival'. Enige jaren eerder kwam de jaarlijkse 'Little Chute Kermis' van de grond. En dat is daar uniek! Verkleedpartijen en dansen op 'wooden shoes' doen de wenkbrauwen fronsen bij de niet-Hollandse Amerikanen.

Tot slot heeft men in Little Chute het plan opgevat om een heuse Hollandse windmolen in een mooi park te gaan bouwen. De 'Little Chute Windmill' zal zo over twee jaar een waardige opvolger worden van de watermolen die Beekse Ardina van Handel in haar erfenis moest missen!

Hollandse namen op het kerkhof van Little Chute. Tweede van links de zerk van Gertruda Hubers en Justinius van Handel uit Esbeek. Hij overleed op 30 september 1906. (uit: Landverhuizing als regionaal verschijnsel).